

...Присмисна несподіванка че-
кає на киян, — сказав Воло-
димир Саванчук, заступник
міністра зв'язку УССР у часо-
писі „Радянська Україна”
13 червня. — Для столиці
проскріється новий телевізій-
ний центр. Своєю потужністю
він буде другим після москов-
ського. Його вежа, 350 метрів
заввишки, матиме швидкіс-
ний ліфт та оглядові майдан-
чики”.

СВОБОДА **SVOBODA**
FOUNDED 1953
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07308
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1102 of Act of October 3, 1917—authorized July 31, 1918.
Address: "СВОБОДА," P. O. Box 345, JERSEY CITY, N.J. 07308

Зміна поглядів

Ніхто краще за народи, уярмлені комуністами, не знає, що найбільш успішним ліком проти всяких симпатій до комунізму є комуністична діяльність. Всі ті, які вірили, що «більшовики змінилися», швидко прозріли. Тисячі комуністів збрели волю і втекли на Захід. Десяток американських перекладачів, що воліли залишитися в ком. Китаї після Корейської війни, згодом повернулися до США, щоб радше тут спокотувати свою винуватість за бамбусовою заслоною.

Синдикативний американський коментатор Джан Чемберлен звертає увагу на те, що цілий гурт американських державних мужів і дипломатів, які ще недавно були зараховані до так званих «голубів», себто по-угодовськи настроєних політиків, ближче пізнавши комунізм і комуністів, стали «яструбами», отож прихильниками рішучої політики супроти комунізму. Конкретно він називав спеціального асистента в Білому Домі МекДжорджа Банді, який критично висловлювався про ніби надто «воєвоначного» Ліндона Джансона, як той ще був віце-президентом. Тепер МекДжордж Банді є одним із авторів політики США у В'єтнамі. Аверелл Гарриман, що виступав як представник США на Женевській конференції, де визначено «нейтральний» Ляосу, тепер з сарказмом говорить про американців, яким «серця криваються», на це б не міг, а не комуністи чинили клопіт у світі? Амбасадор США в ОН Аллей Стівенсон був тим, який дораджував президенту Кеннеді не критикувати лютство кубинського десанту в Свинячій затоці. У своїй недавній промові в університеті в Торонто він гостро таврував «перевертання комуністами комуністичної голови всіх вартостей» і комуністичний імперіалізм, що його вони називають «визвольними війнами». Державний секретар Дін Ракс, що був одним із провідних «голубів», тепер дораджує паціфістичним професорам «вчитися думати на базі фактів». Кошичний член ліберальної організації «Американці для демократичної акції», віце-президент Гюберт Гомфрі у промові в Крайовому Воєнному Коледжі порівнював комуністичні війни, «визвольні війни» з винаходом стрільного пороку. Названий коломіст твердить, що в отій знаменній зміні поглядів керівних мужів Америки «може так знайдемо наше спасіння».

Даремне намагання

24-25 травня минул рік з часу, як у Києві внаслідок пляногого злочинного підпалу згоріли унікальні архіви і бібліотечні колекції Державної публічної бібліотеки АН УРСР в кількості понад 600 000 назв. Не зважаючи на обіцянку офіційних чинників провести докладне слідство в справі цієї пожежі і поінформувати громадян УРСР про розміри знищення, досі нічого в цьому напрямку не опубліковано. Проведено тільки комедію судового процесу над московським шовіністом, службовцем бібліотеки Погужальським. Зауважили цього процесу відомі із переданого з України велегаліозного документу, що був опублікований повністю у «Свободі» з 2 березня ц. р. н. «Україна обвинувачує».

Глибока реакція українців на Батьківщині й у вітчизняному світі на цей черговий злочин Москви й відсутність цієї справи у світовій opinio primus moskovsky експозитуру на Україні виступили з енуціалістичним, щоб хоч частинно адементувати поширену по всьому світу правду про пожежу в бібліотеці київської Академії Наук. Такою енуціалістичною треба вважати надруковану в травнево-літньому числі «Українського історичного журналу», значить в річницю пожежі, статтю київських книгознавців М. П. Візира й О. П. Молодчикова п. н. «Скарбниці українського народу».

Мета названої статті — довести безупинну «турботу» й «підкупання» окупаційного комуністичного режиму на Україні про так жорстоко зруйновану ним же режимом скарбницю української історії й культури. Виявом цього «підкупання» мали б бути, подані вперше до загального відома, такі заходи: в березні 1965 року «Державну публічну бібліотеку АН УРСР» — перейменовано на «Центральну наукову бібліотеку АН УРСР» і тепер виділено «необхідні кошти... на добування основного книгозбирання».

У статті згадано і пожежу, що сталася в травні 1964 р., мовляв, ніяких важких втрат бібліотека тоді не зазнала, бо «завдяки великому дублетному фонду майже всі пошкоджені та втрачені книжки замінено». В дальшому висловлене нічим не обгрунтоване твердження, що відділ рукописів «зовсім не зазнав пошкодження у 1964 році». Згадуючи в переліку рукописних і архівних фондів архіву «Київської Старини», Бориса Гринченка та ін., про які говорилось в «Документі з приводу процесу над Погужальським», в статті чим є обгрунтоване твердження, що відділ рукописів промовчав до долі згаданих також у цій документі архівів Центральної Ради, М. Грушевського, М. Скрипника та ін.

Намагання авторів статті в «Українському історичному журналі» ретабілізувати режим за спричинений ним злочин дуже виразні і цілком так даремні.

О. Батюга

НІКОЛИ НЕ ПІЗНО

Приходилося чути й читати закиди, що стара еміграція в Європі не вчинила нічого, щоб охоронити Головного Отамана С. Петлюру і полк. С. Коновальця від нещастя. Закиди якщо слухні, могли б відноситься до найближчого оточення вояків, але тяжко оточення від ворога, що розпоряджася необхідними матеріальними і людськими засобами, що зживася найбільш раціональних методів убивання.

Але українська еміграція в З'єднаних Державах Америки не минає слухний закид, що вона не вчинила нічого, щоб охоронити від передчасної смерті людей здібних, цінних, творчих, часто незаслужених, людей, що могли б ще довгі роки працювати для добра громади (Блавацький, Галич, Дибул, Дула, Корниль, Литвиненко, Мишута, Фоменко, Савицький, Сивуст, Стадницький, Шрамченко). А скільки затрималося на самому краєчку, на тому самому пропасти!

Відходить заслужені громадяни передчасно, несповна 50-60 літ життя, а український учений академік Богомолець доказував, що 60-70-літня людина ще молода, пройшла лише половину дороги. Богомолець твердив, що вихідний вік тварин і людей повинен перевищувати в 5-7 разів період повного розвитку організму, отже, коли людина досягає повного розвитку свого тіла в 20-25 років, то її вік в натуральних умовах життя мусив би сягати 120 - 150 років.

Так і було в старих часах, коли життя було натуральне, серед природи, так трапляється й тепер. З історії людського народу знаємо, що Авраам жив 175, Ісаак 180, а Яків 147 років.

Протягом останніх тисяч років можемо нарахувати багато людей, які перевищували 100 років. Італієць Конрадо, хоч мав дуже слабе здоров'я, завдяки уважному відношенню до віднаходження, прожив 103 роки і написав книжку, в якій рекомендував поміркованість: не більше як 12 уній поживи денно.

Англієць Паар жив до 152 років у Середній Азії, де життя ще досить натуральне і відомі часті випадки, коли люди доживали 140-170 років. Болгарія, Кавказ знані з довгожителів їх мешканців. У Туреччині нотовано випадки, коли люди доживали до 154, в Індії до 135, а в Китаї навіть до 252 років.

Пригадую, у мого батька в господарстві працював столітній дід. На Волліні я зустрічав також столітнього діда, що косив траву, тесав дерево, робив ножи, ковші, корита і всяке інше приладдя. Мому приятелю, що скаржився на

Батьки! За життя замолоду ваші діти з найстарішою найближчою й найбагатішою українською нацією належдою установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб зберегти їм кращу будучність, а нашій громаді у вічному світі нового світового члена!

Голос читачів

ЩО КОМУ БОЛИТЬ...

Питання, поставлене д-р С. Парфанович «Свободі» з 29 і 30 червня, «Кому болить голова за чужих дітей», цікаве, але шановна Авторка не довела його до кінця. А шкода. Хоч д-р Парфанович називав свої думки голосом із провинції — й ці не найбільш було б під руку що проблему таки до кінця розв'язати і, замість трьох крапок, поставити одну, міцну і ясну.

Користуючись з права громадянства провинції, хочу з ще дальшою, як дитинство, висловити і своїх кілька думок.

Прочитавши статтю про біль голови, залишається враження, що по українській еміграційній громаді лишилось мокре місце. Усі невідаті членів ОПДЛ — це вина громадянства. Тільки недрюковані твори, вальються по пивниці аж уже видані — вина громадянства. Нема грошей на видання — винне громадянство. Читачі діти чужі твори, топляться в чужинних ідеях — вина громадянства і молодечих організацій. Недалий був з'їзд ОПДЛ — винні батьки. Будуюмо школи, табори, купляємо іграшки для дітей на Рівно — але не даємо дітям книжки. Словом, що тільки громадянство робить або не робить — воно винне в усьому. І все це тому, що ОПДЛ не має видавничого фонду...

Немає сумніву, що статті д-р Парфанович мають у собі чимало гіркої правди і показують якусь частину коріння багатьох наших невідат. Але не всього коріння. Бо й школи нам будувати треба, і табори організувати, і молоді організації посилювати, і підтримувати все це всіма силами, книжкою передусім, але й грошима членів ОПДЛ. Десять мас місце дитяча чи юнацька література давніх періодів, світова література, а П. Хтось українською мовою видає, перекладає, продає. Треба також подумати, чи всі книжки, друковані в «Свободі»...

«Колі маси — не шадити, коли втрапиш — плачеш».

Великі вчені мали різні погляди на передумови до повного здоров'я. Англієць Осгелер казав: «Він такі молоді і здорові, як ваші артерії». І мав рацію, бо циркуляційна система — серце, артерії, вени — це шляхи, залізничі, річки, якими мотор — серце посилає кров до найдаліших закутків тіла, достачає до найменших клітин організму, поживу — кисень, воду, поживні елементи або відбирає і елімінує зружикі продукти — результат життя і праці організму. Ці субстанції отруйні і можуть бути причиною різних хронічних недуг, коли не усунути їх своєчасно.

Мас також рацію француз С. Пієрр, коли каже: «Він такі молоді, як ваша кров». Бо дієно кров та її складові частини — плазма, червоні і білі кров'яні тілця — виконують надзвичайно важливі функції у віднаходженні, гонінні, відбудові (регенерації) організму та в обороні проти нападників — хвороботворних мікроорганізмів.

(Далі буде)

Деса Ласак

ПРИЗАБУТЕ МІСТЕЧКО

Під час з'їзду золочівців мені прийшла до голови думка: «Все, що було колись дороге, стає багато дорожчим, коли ми його втрачаємо». Я вповні свідомо, що ця думка не є ані оригінальною, ані новою — навапила вона «стара, як світ». Вона — хоч правдива — звучить... дещо банально. Ніби взята з якогось старого, невиваглого календаря, в якому хтось цитує «золоті думки».

Але чи є щось загальнолюдське, що не було б старим, знайомим поняттям? І, видно, така вже незмінна у віках людська аждаха, що речі, які ми колись любили так безпристрасно, «із звички» — по якомусь часі, коли їх вже нема — стають дуже дорогі? Зокрема тоді, коли нема вже до них повороту. Ці речі, з перспективним часом і простором, починає огортати якась «золота пража» — дивна теплоота, ніжність, сантимент.

У щоденному житті ми рідко знаходимо час — і настрій — пригадуватися над згаданого на початку, трохи «банальною» сентенцією. Це зрозуміло, бо щоденне життя по-суває своїм урегульованим, речевим порядком, і такі думки «не на місці». Хто з тих, що о 5-й годині приходить з фабрики або бюро, має до цього настрої? Яка домашня хазяйка, що мусить звестися до дентиста, а доно на лекцію музики — має на це час? І взагалі життя йде вперед, а те, що зосталось поза нами — це так, як по-жовклі знімки в альбомі, до якого рідко заглядаємо.

А втім, чи є яка користь з пригадування того, що перестало бути дійсністю?

Але приходить якийсь день — звичайно якийсь «довгий вікенд», і весь реальний, утертий спосіб сприйняття життя — цього, теперішнього щоденного життя — купидищається. Він залишає хату й йде на з'їзд старих, лавістів, тернопільців, перемішляків, золочівців... гола вичислює всіх. Ви йдете на з'їзд околиці, з якої походите. Загальною говориться, що йдемо, щоб зустрітися з давніми приятелями, знайомими, одностайцями. Бо ви бачили й востаннє це десь у таборі, а цікаво б знати, як їм тепер ведеться...

Так кажеться, але в дійсності ви йдете не тільки тому. Навіть не тому, щоб вирішити видати книгу — альманах. Ви йдете, щоб віднайти там, на тому з'їзді... самих себе. Таких, якими ви колись були, колись там, удома.

Немає потреби і ніхто не думає «робити трагедії» з того, що ми всі змінилися. Ми інакше думасмо, інакше відчувасмо. Але в підсвідомості залишилось щось як дрібна туга за нашою колишньою індивідуальністю. Нехай ми тоді менше знали й менше бачили. Нехай деякі справи, які тоді видавалися нам дуже важливими, з перспективним часом стали багато дрібнішими. Але тоді в нас було щось, за чим нам трішки жалко, може це була попросту молодість? А може якісь ідеї, яких не вдалося нам здійснити? Якийсь порив, який віра, який намагання? А може все це разом химерно вплетене в ку...

І підумати тільки: ми ж бачили стільки великих міст, ми ж бачили стільки величезних, прекрасних парків, але ми якось ними не дуже захоплювалися. Що ж — парк, як парк, нічого особливого. Але той, невеличкий, у вашому містечку... це було щось інше...

І підумати тільки: ми ж заходили тепер так часто до велетенських, багатоповерхових крамниць, у яких можна дослібно згубитися, а ми пам'ятали так добре ту крамничку, де мама купувала нам булочки на снідання, або той «блудний скел», де вибирала матеріал на плащ.

І підумати тільки: ми ж тепер захоплювалися б найбільш люксовим рестораном, навіть таким, де обідають «мільйонери» — а ви ще досі пам'ятаєте, як смакували тістечка — наполеони в тій малій цукорні біля ратуші...

І ви слухаєте розповіді про ваше містечко, так, як діти слухають ту саму казку, яку чули вже десятки разів. Це їхня улюблена казка, і вона їм ніколи не наскучить... Так само, як вам не наскучить розповідь — спомини про ваше містечко. І так, як у казці кожна найменша деталь є дуже важливою, так само в розповіді про ваше місто. Навіть плачуча верба, що росла перед чимсь домом, навіть вона важлива. У спогадах про ваше місто немає неважливих, ані малих речей. Ніякого деталю не можна пропустити. Бо тоді картина була б неповна...

Так, ви добре зробили, що поїхали на з'їзд своєї околиці.

Ні, ні, це зовсім не має нічого спільного з «люкальним патріотизмом» чи «вузьким регіоналізмом» у від'ємному розумінні. Це зовсім інша справа. Ви тільки підтвердили стару, знаму, — але хіба не банальну? — правду: «те, що ми втрачаємо, стає дорожчим». Бо так потрапляє: тут — це «місце поселення», а «дні» залишаються там, такі в тому непригаданому містечку...

Августин Штефан

ЗАКАРПАТТЯ РОКУ 1914-ГО

(3)

Для ілюстрації мадярської вишости може послужити такий випадок: У вересні 1914-го року кілька сот галицьких гнітків — українців, поляків і жидів — на возах гналися через Закарпаття до середини Мадярщини або до Австрії. Одного гарного полудня кілька вітків зупинилося перед селом Липша, за 6 миль від Хусту, щоб там переночувати. Місцевий парох, о. О. Штефан, довідавшись про це, спонукав кілька газів, щоб забрали наніч селян, а сам запросив священника — поляка і латинського — українця до себе. Вечерю подано в садку і церковник (паламар) сусід, Іван Алч, чий розмови що велася по-українськи. Другого дня, коли вітків відійшли, парох запитався: «Скажіть, Іване як вам любалися ті пани, що вчора були в нас?». Церковник засміявся: «То не були пани, прошу їх ласку, вони — не знали по-мадярськи».

а) Пани

До першої категорії «панів» належали аристократи і дошестри дотичної жупи. З них були іменовані жупи і повітові урядовці, деколи й сільські нотари (адміністратори великого села або двох-трьох менших сіл). Друга категорія, де інтелігенція: адвокати, лікарі, інженери, римо-католицькі і протестантські священники, середньошкільні професори, тобто особи з високошкільною освітою. Інтелігентами могли бути і церковні мадяри і жиди, але вони мусіли

муть мадярськими патріотами. Третя група панів: греко-католицькі священники. Однак, перша і друга категорія панів не мали до них повного довіри і не завжди приймали їх як своїх. «Пани» не визнавали учителів державних і церковних народних шкіл за повноправних панів, терпів їх, але не прихильовали з ними.

Греко-католицькі священники одружувались майже виключно з доньками греко-католицьких священників, могли одружуватися у «дивілір», але лише по залаті досить поважної кавці. Доньки гр-кат. священників виходили заміж за осіб другої категорії, але майже ніколи за осіб першої категорії. Слід зазначити, що закарпатські селяни лише своїх священників вважали за панів. Інших називали «надрагошами» (надрага — штани, старе закарпатське слово, що його перебрали мадяри), або в Земпліні «білявінами» іза їх сірого (білого) одягу. Менших урядників: ескенаторів, парів називали «шуфліткарями» (походження цього слова не відоме авторів).

б) Жиди

У Закарпатті не було української середньої верстви, і її функції — до певної міри — виконували жиди. Закарпатські міста і містечка мали мадярсько-жидівський вигляд. Крамничі, гостинничі, корми були переважно жидівські, легше ремесло, як шевство, краєвство, годинникарство, так само було в руках жидів. Року 1914 було в кожному місті досить жидівських адвокатів, лікарів, дентистів, у деяких випадках більше як мадярських. Жиди опанували село як корчмари, скардари, посередники і головні як позичальники-лихварі. Однак, так звалася «Верховинська Акція» на почні Едварда Егана з її законом про ліквідацію жидівської зловживання, і в 1914 жидівська комерційна діяльність практично зникла з сел і містечок.

Дехто вважав жидів, зокрема закарпатських, за користових, безоглядних геміларів — лихварів. Такі особи по-

кликаються на нелюдське використання закарпатських верховинців жидівськими лихварями в роках 1895-1900. Правда, в тім часі було чимало жидівських лихварів на закарпатській Верховині і жидівські корчмари і посередники по цілій Закарпатті не були загато перебірливі в способах заробітку. Але треба взяти під увагу, що лише біля 25% закарпатського жидівства були купцями, корчмарями, посередниками, тобто мало таке заняття, при якому була нагода на лихварський зиск, і що між цими 25% жидів було багато таких, які чесно й законно виконували свою професію. Решта, тобто 75%, працювала в хліборобстві: як робітники, малі і більші землевласники, в ділянцях — переважно як візники, в шевстві, що було майже виключно в жидівських руках (за чеського режиму це перебрав Батя) і в краєвстві.

Жиди часто некорисливо помагали людям, що були в матеріальних турботах, і многи з них відносилися до своїх «півсельчан» краще, ніж мадярські або навіть і свої пани.

Взявши під увагу всі відомі й додатні сторінки діяльності жидів на Закарпатті, неупереджений дослідник ствердить, що вони виконали позитивну роботу в підвищенні добробуту населення Закарпаття.

в) Русини

Року 1914 термін «українець, український» не вживався ще в Закарпатті. Однак, автор вживав їх замість «русин, руський або руський», бо 25 років пізніше вони були прийняті законом виборним Союзом Закарпаття і стали законною назвою.

Закарпатські українці ділилися на такі племена: 1) гуцули, в східній частині Марамороша в околицях Ясіня, Гахова, Богдана, Бачкова; 2) верховинці, під хребтами Карпат. Це бойки, однак цього терміну не вживають, і інші закарпатські племена називають їх бляхами. 3) До-

середній і південний частини угорської, березької та марморської жуп і Угочи. 4) Лемки, в жупах Спиш, Шарш, Земпліні, Аба-уй і Гермер. Земплінські лемки називаються сатаками.

Української середньої верстви на Закарпатті не було в 1914, однак, було кілька сіл, головне в жупах Мараморош і Берег, де жили українські шляхтичі, за закарпатським терміном: н-я м-е-ш... Як приклад наведемо кілька сіл, де жили нямеші: Кричово, Углі, Липша, Довге, Білки, Імстичово, Великі Лучки і інші. Нямеші творили свою окрему групу. Не женилися з «простаками», при виборах ті, що мали право голосу, голосували на владну («парську») партію і взагалі тримали за «панями». Однак, мадяри не звертали уваги на їх нямешство.

г) Інші народи

Мадяри не поступали краще з мадярськими та іншими селянами на Закарпатті, як з українськими. Всіх селян «простаки» по цілій Мадярщині однаково трактували мадярські скарди — феодальні володарі. Іхня «оліка» над селянами довела до того, що в роках 1817 - 1914 з перепису 15 мільйонів жителів майже 2 мільйони — в тому числі 300 000 українців — вемігрувало до Америки і до інших заморських країн.

д) Дещо про економічне положення р. 1914

Економічне положення закарпатських українців в 1914 вже не було таке погане як початком століття. Закарпаття задовує «Руський (Рутен) Акції» — що пізніше була перейменована на «Верховинську Акцію» — мадярської влади. Тому, що це була найважливіша акція, яку мадярська влада робила в користь закарпатців, треба пригадати її та її аспекти.

(Далі буде)

З українського життя в Бразилії

**Що писала „Свобода”
50 років тому**

„Свобода“ з 4 мая 1915 р.

„УКРАЇНА І РОСІЙСЬКА ДЕРЖАВА“

„Коли переглянемо історію кількох соток літ, то бачи-
мось Росія раз-враз, крок за кроком нищилась все, що нага-
дувало би самостійність України. Україна завжди була
для Росії найбільше пожаданною, але рівночасно і страш-
ною. А коли Росія минає та велика й сильна, то все завдя-
ки тому, що Україна не встигла досі визволитися з заліз-
них московських кайданих. Не диво отже, що коли украї-
нський рух в останніх роках почав незвичайно рости,
російська бюрократія почала кидатися на всі боки, щоб
сеї рух зникнути. ... Україна без Росії була би дуже шас-
лива, а Росія без України якраз протинно. Отсе та голо-
вна причина, що Росія так побирається за Україну, а забез-
печити її для себе на будуче хоче через змосковщення її“.

„ЯК ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ РОБЛЯТЬ
ГРОШІ НА ВІЙНІ“

„Коли в Європі мільйонові армії проливають кров, палять села і міста та винищують усе в такий спосіб, на який лише може здобутися увага людей, уявлю Сем найспокійніше в світі обчислює свої чудеса величезні зиски, які йому принесить європейська різня. А зиски ці з прямо величезні, як виказую статистичні справоздання американського вивозового бюро... Вивіз дотичить головно припаси поживи та матеріяли, потрібних на війні. Вивіз мукки побільшився в лютім сім разів в порівнянню з вивозом в лютім минулого року... Поза припасами поживи зріс значно вивіз живої худоби, коней, а навіть овець. Зріс значно також вивіз газоліну та бавовни. У великій кількості йде до Європи зброя і амуніція, залізні вироби, автомобілі, упряж, накривала та білизни, і взагалі все, що потрібне арміям...“

„Свбда“ ч. 52 з 6 мая 1915.
„ШИЛО З МПШКА ВИЛАЗИТЬ“

„Так! нарешті, хоч і помалу шило з мішка таки вилазить. Не так давно, бо зазедви сім місяців від часу, коли-то не було ні кінця ні міри нападкам на урядники нашої організації за се, що — мовляв — так безпощадно знищили Український Народний Союз. Девізом всіх „совершенніших“ патріотів було: не перебирай в средствах, нияц, розбійний і хапай легковірних в свою кошару. Не було тяжко, що ті „совершенніші“ патріоти бодай чим-гем не прислужились до розбивання нашої організації, вивалюючи різнючасно свій „секейд геид бизнес“ попід небеса і нахликуючи наших членів: До нас, браття! В нас справедливість, ваші урядники грабували вас, не вірте їм!... Одним словом людська підлість і злоба у деще-кращих патріотів не мала жадних границь... Орган „Соборних“ говорить, що право оподаткування членів після літ

"Собрания" же обов'язую, "ібо їх організація є чисто греко-католицька, то є церковна". Орган "славного", "Сосди-нення", "Американський Руський Вестник" горлав, "що оні йшли гдєкня нападенія зі сторони штатних комісаров, но сиче вопреку тому, уславлювали убити штатних комісаров", що в них все благонадіжно і надальє будуть усильоватися тос доказувати та не допустят, щоб их члени зоста-ли искривджени, так як сіс сиче мало місто во Українско-м Союзі". "Гайдамаки", орган української постоупової робітничої організації "Гайдамаки" в Америці задівля-нявся здебільше своїм моттом "Пролетарі всіх краів єд-натесья", "Влучности сила", а вібрешти ті два мотта до купи, "до змози і вмености", пустилися по головних у-рядників нашої організації. Блаженної пам'яті "Про-лом", орган "Української Громади", котра перенеслася, там, де ність боляни ні печали, но живзь безкошечная, втюрвав, "Гайдамакам". Ціль однак була одна і та сама, а се: **збаламутити членів і розбити старий Союз та мати добру доволу риб в мутній воді...**

НЕМАТО ЯК НА СОЮЗІВЦІ!

**Оселі
Українського
Народного
Союзу**

**в Бетскільських горах
біля міста
КЕРТОНЕСОН, Н. Й.**

В найближчу суботу 10-го липня 1965 року
ВЕЧІР МУЗИКИ І ПІСНІ
— виступлять —

Хрестія Карпевич
Ігор Соневицький
Олег Богачевський
Роман Левицький

У ПРОГРАМІ:
СОЛЯ, ДУЕТИ, ТЕРЦЕТИ
у супроводі
БАНДУР І ФОРТЕП'ЯНУ
ВЕЧОРОМ ПРОВЕДИТИМЕ
Володимир Бондич

В неділю — СЛУЖБИ БОЖІ в обидвох каплицях.

ПІСЛЯ МИСТЕЦЬКОЇ ПРОГРАМИ
ЗАБАВА З ТАНЦЯМИ
ПРИ ЗВУКАХ ОРКЕСТРИ
„АМОР”
ЗАБАВИ в кожну П'ЯТНИЦЮ і СУБОТУ

1

СПОРТ

Редагує: В. Сосан

КАЛЕНДАРЦЬ ЗМАГАНЬ
УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

Тенісові змагання на Союзі

В неділю, 11-го липня, відбулися на Союзі тенісові змагання за клубову першість Сходу (Нью-Йорк, Філадельфія і Ньюарк) між дружинами Карпатського Лещетарського Клубу з Нью-Йорку та Чорноморської Січі з Ньюарку.

В суботу і неділю, 17-го і 18-го липня, відбулися на Союзі тенісові змагання за першість СУАСТ. Схід у конкуренціях чоловіків, жінок, юнаків і юначок. Початок змагань в суботу, 17-го липня, о год. 9-й рано.

ТОВАРИСЬКІ
МІЖКЛУБОВІ ЗМАГАННЯ
ПЛАСТ — СУМ

Торонто, 28 червня 1965 р. — Товариські міжклубові легкоатлетичні змагання ПЛАСТ — СУМ відбулися в Торонті на Сумівській Оселі „Веселка“ дня 26-го червня ц. р. На старті стало близько сотні змагунок і змагунів, які змагалися в 3-ох вікових групах в 9-ох конкуренціях. Обі організації зглі їх торонтські середки презентували ряд нових, молодих і заансованих змагунок і змагунів, які наказали великими успіхами в опануванні техніки своїх конкуренцій і які добре запам'ятовувалися на майбутнє. Побажати б тільки обом клубам, щоб вони втримали їх і дали їм можливість росту.

Змагання проходили в доволі швидкому темпі завдяки добрій організації і ефектив-

ній праці Суддєйської Колегії. Зате саме суддєвство все ще виявляє поважні браки, які — під виховним оглядом — приносять молоді поважні шкоди і утруднюють працю тренерів. А занедбані проголошення вислідів поодиноких конкуренцій не тільки що позбавило змагунок і змагунів основного на змаганнях ентузіазму боротьби і змагу за перемогу свого клубу, але тримало їх у непевності адогали і власних обчислень.

Господарі змагань — СУМ Торонто — виявилися з підготовки змагань дуже успішні і тому проходили в товариській атмосфері без будь-яких непорозумінь і конфліктів. А це саме основне завдання того роду змагань.

Побажанням було б тільки, щоб спортивне Торонто спромоглося вже раз на хочби примітивну спортову площу, яка хоч дорівнювала б таким площад нашого чужомовного оточення і не викликала б у молоді легкокавення нашої спільноти, як меншевартості і відсталості. Біги по мураві могли відбуватися по наших селлах тому 40 літ, але не в Торонті в наших часах.

Публіки не було взагалі й прикрито треба запитати всіх тих, що у нашій пресі журились нашою молоддю: Батьки! Чому Ви покидаєте своїх дітей?

Переможець змагань вишій суми, які здобули 575 точок і перекиду чашу, перед пластунами з 570 точками.

З промов провідників на прийняття владтованим СУМ-ом треба надіятися, що таких змагань можна чекати і в

майбутньому, що є дуже відрадіючим явищем. Лишається тільки тривога за виконання такого важкого в наших умовах плану.

Учасник
МІЖНАРОДНА
ФУТБОЛЬНА ЛІГА

Календарець змагань:

Неділя, 11-го липня — „Кімарнок“ Шотландія „Польонія“ Витом, Польща, о год. 2:30 по полудні та „Ференцварош“ Мадярищина „В. Бромвіч Альбїон“, Англія, о год. 4:15 по полудні на гришні Трайборо Стадіону в Нью-Йорку.

Середа, 14-го липня — „Польонія“ Витом, Польща „В. Бромвіч Альбїон“, Англія, о год. 8:30 вечором на гришні Трайборо Стадіону в Нью-Йорку.

„Ференцварош“ — „Кімарнок“ 2:1

Нью-Йорк, 4-го липня. — Мадярска дружина показала в цій зустрічі дуже гарну та швидку гру, але надто багато комбинувала перед самою лінією шістнадцятки, де зустрічалися тверду лінію оборони шотландців. Перші ворота здобули шотландці на 34-й хвилині гри із стрілу Гемілтона. У 73-й і 76-й хвилині постійні наступи мадярів увінчалися успіхом, коли д-р Мате Ференші і Іштван Югас здобули двос воріт і перемогу для своєї дружини. Мадяри заповідаються сильним претендентом на першину другої дивізії МФЛіги, але наскільки вони будуть здібні переважити вислід змагань з поляками, покищо важко передбачити. „Польонія“ з Витомом має в своєму складі ряд репрезентантів Польщі і її керівником є бувший змагун польської дружини „Погонь“ зі Львова, Міхал Матяє.

УСПІХ ШАХІСТА
Б. БАЧІНСЬКОГО

В недільному виданні „Геральд Трибюн“ з 4-го липня, у шаховому кутку, що його веде відомий шахіст С. Режевський, була подана вістка про шаховий турнір сімнадцяти 4-особових дружин високих шкіл, який відбувся в квітні ц. р. в Нью-Гейвен. Першість турніру здобула дружина Гарварду, а найкращі індивідуальні осяги показали шахісти Сильського Університету. Джордж Лімен (5:0) і Борис Бачинський (4:0).

Поруч вістки подав автор С. Режевський перебіг двох переможних партій Бориса Бачинського та ілюстрував їх рисунками шахівниці із станом цих партій у рішальних моментах.

„ДИНАМО“, КІПВ
ЗА ЧАШУ ЄВРОПИ

Федерация Футболу СССР зголосила до участі в наступних грах за чашу Європи дружини київського „Динамо“, яка в минулому році здобула кубок Советського Союзу. Якщо Федерация не втне якоїсь штуки, то можна сподіватися осінню цього року перших міжнародних змагань футболістів Києва в грах за чашу Європи, які тривають до пізньої весни.

Досі відбулося п'ять таких турнірів репрезентантів країн — переможців у своїх країнах змагань за чашу Європи. Весною цього року переможцем змагань за чашу Європи вийшла дружина „Вест Гем Юнітед“ з Англії, яка пере-

З АВТОМАТАМИ В РУКАХ

Провідники домініканських повстанців — полк. Франсіско Каманьо Деньо (перший з правого боку) разом із своїми адютантами — ходять постійно озброєні, з готовими до стрілу автоматами. На фото: Каманьо і його співробітники виходять із своєї гол. квартири в Сан Домінго на інспекцію повстанських становців.

могла у фіналі „Мюнхен 18-60“ з Німеччини.

„ШАХТАР“ ВІДПІВ
ВІД ГОР ЗА ЧАШУ

Двократний переможець гор за чашу (кубок) Советського Союзу, донецька футбольна дружина „Шахтар“ відпала від дальших гор за чашу. У четвертій — фінальній змаганні ці футболісти з України програли з рахунком 0:2 зустріч з білоруською дружиною „Динамо“ з Мінська.

БРАЗИЛІЯ — СССР 3:0

Бразильська футбольна збірна, яка перед трьома роками здобула футбольний чемпіонат світу, перемогла 4-го липня в Москві збірну Советського Союзу вислідом 3:0. В цих товариських змаганнях бразильці дали концерт швидкої гри високої класом з майстерним володінням м'ячем. Двос воріт для Бразилії здобув славний Пеле.

ЗМАГАННЯ ЗДА — СССР
ВІДБУДУТЬСЯ В КИЄВІ

Щорічні легкоатлетичні змагання між збірними ЗДА і СССР відбудуться цього року в днях 31-го липня і 1-го серпня в Києві. Минулорічні змагання легкоатлетів ЗДА і СССР закінчилися перемогою американських чоловіків з рахунком 139:97, але в конференції жінок знову перемогли жінки СССР вислідом 58:33. Обидва суперники підготовляють нових молодих атлетів до цієї престижної зустрічі.

КІПВ — МОСКВА
З ПЕРЕД 24 РОКІВ

Київське радіо подало у своїй програмі для українців закордонном ось таку спортову вістку:

В червні відбулися в Києві футбольні змагання, які були відкриті 24 роки тому, в день вибуху війни. Це були змагання збірних міст Києва і Москви, які виступили в складі з перед 24 роки, тобто з репрезентантами двох міст, які грали 24 роки тому. Що більше, на змагання були важкі квитки вступу, що їх були закупити кияни в 1941-му році. Спікер київської радіо-вісти провів інтерв'ю з двома такими киянами, які прийшли на змагання із збереженими білетами, та із змагуном Києва О. Гончаренком, якому тепер 57 років. Про вислід зустрічі у вісті нічого не сказано.

Де у цій вістці кінцеві правди, а де початок брехні, важко розібрати. Можна лише ствердити, що історія з громадянами, які мали таку глибоку віру в советську владу та великий сантмент до московських футболістів, що зберігали білети вступу протягом 24 років, далеко переборщена.

КОЛИ ПОДРОЖУЄТЕ:
● АВТОМ
● АВТОБУСОМ
● ПОЇЗДОМ
● ЛІТАКОМ
● КОРАБЛЕМ
всюди і завжди хороніть Вас

анцидентова
грамота
УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО
СОЮЗУ!Праця
•HELP WANTED FEMALE•

ОПЕРАТОРКИ
Досвід при дитячих сукоках. Секційна праця на шукти. Добра платня, постійна праця, приємні умовини, юніона фабрика. Платня вакації і свята.
ROMEO CHILDRENS DRESS CO.
2523 Merrick Rd.
Bellmore, L.I. (516) SU 1-7722

ОПЕРАТОРКИ
Прасувальниця — до ручного вигачування. Спеціальні машинні операторки — вигачування кшпел, рукавів на машинах Сінгера. Добра платня.
JOE CICCONE
611-613 Fallsades Avenue
Union City, N.J. (201) 864-7173

Праця
•HELP WANTED MALE•

ROUTE SALESMAN
Платня плюс комісове. Постійна праця. Добра нагода, всі бенефіти.
CL 6-1800, Brooklyn, N. Y.

SHEET METAL
Precision fabrication, electronic chassis and cabinets.
1-шо і 2-го класні механіки.
ELECTRON METAL
33-33 127th Street
ність інтересів українців і Corona, N.Y.

Assemblers

1-ШОКЛАСНІ
Мусять мати механічні підстави. Постійна праця. Овертайми. Компанія займається транспорцією. Інформація 8:30 рано до 6:30 по полудні. В суботу від 8:30 до полудня.

620 Fayette Ave.
MAMARONECK, N. Y.
914 OW 8-9400

РІЗНЕ

Смачні харчові
пачки на Україну

Найкращі американські харчі. Гарантія безплатної доставки.
40 фт. пшенич. муки \$22.80
20 фт. смальцо \$25.80
20 фт. рижку \$17.70
20 фт. бейкону \$34.00
Туре 417 \$34.75
10 фт. цукру, 10 фт. пшенич. муки, 10 фт. рижку, 10 фт. смальцо.
Тільки наша фірма дає Вам найліпші харчові продукти і шадить Вам гроші. Жадайте нашого безплатного каталогу.

INTERTRADE
EXPRESS CORP.

125 EAST 23rd STREET
NEW YORK, N.Y. 10010

Даєте під літо перевірити свої авта
в УКРАЇНСЬКІХ БЕЗЗИНОВИХ СТАЦІЯХ

Виконуюмо всі направи особових і вантажних авт. Ремонт, перебудовуємо автоматичні трансмісії і мотори, і рік гарантії. Електрична система, карбатор та інші. Обслуга фахова і солідна. Вся робота гарантована.
J. & G. SERVICE STATION, INC.
265 Bedford Avenue — BROOKLYN, N.Y. — Tel.: EV 7-8304
(пріп N. 1-ой вул.)

Вакації

PROVEDITE SVOI VAKACII
в БІЛОМУ ДОМІ
(White House), Accord, N. Y.

(4 милі від СОЮЗІВКИ)
Ліс, поляни, річка, рибеоловля, великий фільтрований сталевий басейн. Кімнати мають гарячу та зимну воду з ланчиками. Домашній харч — на бажання дістийний. Винаймається також кімнати без харчування і для самотійного варення. Кімнати мають кухню, ледіку і приватну ланчику.

По інформації звертатися:
Stefania KRYNYCKA — White House, Accord, N.Y.
Тел. Kerkhonson 914 893-8860 або 914 628-5859
в Нью-Йорку — TU 6-5888

Доїзд автотом: Rt. 209 to Accord, N.Y. & turn to the Grant Rt. Доїзд автобусом: From Port Authority Bus Terminal, 8th Ave. & 42nd St., take Short Line Bus to Accord, N.Y.

Вічна Йі Пам'ять!
А. Трш, сепр.

ТАРЗАН, ч.5 463. Розмова не скінчилася...

— Дон думас, що ви с такий задрісний, що ви пробували його бити...

Клайд розлютився. — Це є смішним! Я навіть не міг би...

Розмова припинилася, коли надійшов Рід із водою. — Що є смішне? — запитав він під зорлюво.

CLYDE TURNED IN ANGER. THAT IS RUPICULOUS! I COULDN'T POSSIBLY...

THE CONVERSATION ENDED HOWEVER, WHEN RYD RETURNED WITH THE WATER. "WHAT'S RUPICULOUS?" HE ASKED SUSPICIOUSLY.

— Дон думас, що ви с такий задрісний, що ви пробували його бити...

Клайд розлютився. — Це є смішним! Я навіть не міг би...

Розмова припинилася, коли надійшов Рід із водою. — Що є смішне? — запитав він під зорлюво.

CLYDE TURNED IN ANGER. THAT IS RUPICULOUS! I COULDN'T POSSIBLY...

THE CONVERSATION ENDED HOWEVER, WHEN RYD RETURNED WITH THE WATER. "WHAT'S RUPICULOUS?" HE ASKED SUSPICIOUSLY.

Розшуки

ПОШУКУЮТЬСЯ:
1) Ярослав БОГДАН син Василя і Марії, нар. в 1915 р., пов. Станіславський; 2) Юзко СТЕПАН Носафатович, родом з Чернівців; 3) Семен КОСОПІД, син Кирила, нар. 1925 р.; 4) Іван АРХИМОНЧ КОШОВЕЦЬ; 5) Катерина МЕЛЬНИК, з дому Левинська, нар. в Турції, донька Олександра і Параскеви; 6) Михайло Іванович БАРАНОВСЬКИЙ, нар. в 1890 р.; 7) Ярослав ШАРАН, син Івана, нар. в 1922 р.; 8) Федір Васильович ГОРДІЙ з дружиною Марією та сином Василем; 9) Антон Дмитрович КОВАЛЬЧУК з дружиною Юлією; 10) Пелагія ОГОРОДНІК, нар. в с. Липині, Любачівського повіту; 11) Софія ПАРЛІВСЬКА (дів. пр. Кравець), ім'я чоловіка Кирило та дити Юстина, Галич, Галич. Хто знає адреси пошуканих названих осіб, просимо зголосити до канцелярії ЗУА-ДК-у на адресу: United Ukrainian American Relief Committee, 5020 Old York Rd, Philadelphia, Pa. 19141.

Business
OpportunityПРОДАЄТЬСЯ КАЗІННО
ГРОСЕРІЯ

з тижневим торгом \$1,700 тільки за \$7,500.
Телефонувати в Нью-Йорку — GR 5-9651

До винайму

До винайму в ДЖЕРСІ СІТІ 5 ВЕЛИКИХ КІМНАТ Паркетові підлоги, рент \$60.00, 64 Wayne St., Jersey City, N.J. Телефонувати від 5 год. по пол. 538-3605

До винайму в Нью-Йорку, Н. Дж.

5 КІМН. АПАРТАМЕНТ Великі басейні кімнати, заради до зайняття. Рент тільки \$50.00 місячно.
Call Mr. Kuzan — BI 2-4818

Real Estate

НА СКОРУ ПРОДАЖ
в БАВНД БРУКУ, Н. Дж.

одна миля від Української Православної фарми,
3 1/2 АКРИВ РІВНОЇ ЗЕМЛІ зі садом 50 дерев і 300 корців винограду.
Кернія зі здоровою водою.
Телефонувати в Нью-Йорку — до 6-ой веч. — 736-6235, а по 6-й — 728-6410

2 род. мур., 3 ланчиків, 11 кімнат, \$22,500.

4 род., frame, \$24,000.
4 род., shingle, модерн, \$17,000.
6 род., шингл, \$19,500.
Richwood Realty
BONN REALTY
GL 6-8331

FUNERAL DIRECTORS

Theodore WOLININ, Inc.
Директор
Похоронного Заводеж
123 East 7th Street
NEW YORK, N. Y. (9)
Tel.: GR 6-1487
СОЛІДНА ОБСЛУГА.

Lytwyn & Lytwyn

UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS

AIR CONDITIONED
Обслуга ШІРА І ЧЕСНА.
Our Services Are Available
Anywhere in New Jersey.
801 Springfield Avenue
NEWARK, N. J.
IRVINGTON, N. J.
ESex 5-5555

Петро ЯРЕМА

УКР. ПОГРЕБНИК

Займається Похороном в БВОНХ, БВООКЛІН, НЬУ-Йорк і ОБОЛІЦІХ.
Контролює температуру.
Модерна кімната до ужитку
ДАРОМ.
Peter Jaroma
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: QPchard 4-3555

Засновано 1920 р. Тел.: AL 4-8779; AL 4-8717

„КОВБАСНИК АГЕНЦІЯ“

НОТАРІАЛЬНЕ БЮРО

286 E. 10th Street New York 9, N. Y.

- БІЛЕТИ НА КОРАБЛІ І ЛІТАКИ ДО ВСІХ ЧАСТИН СВІТУ;
- ВСІЯКІ ІМІГРАЦІЙНІ СПРАВИ;
- ВСІ РОДИ БЕЗБЕПЕЧЕННЯ;
- ПОСЕРЕДНІЦТВО ПРОДАЖУ РЕАЛЬНОСТЕЙ;
- ПАКУНКИ ДО ВСІХ КРАЇН ЄВРОПИ І АЗІІ;
- МІЖНАРОДНІ ПОШТОВІ ПЕРЕКАЗИ.

Віра КОВБАСНИК-ШУМЕНКО Антія ШУМЕНКО

ВІДКРИТО в кожний день, 9:30 — 6:30 веч.
в СУБОТУ буде закрито в міських ЛІПНІ І СЕРПНІ.

„СОЮЗІВКА“ ОСЕЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

в КЕРГОНКСОН, Н. Й.

приймає вписи дітей у віці від 7 до 11 років

— на —

ДИТЯЧУ ОСЕЛЮ

яка триватиме

для ХЛОПЦІВ —
від 18-го липня до 8-го серпня 1965

По ближчій інформації та за аплікаціями до виповнення, прошу зголосуватися на адресу:
UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION ESTATE
Tel.: 914 626-5641 Kerkhonson, N.Y.

ТРИВКА ПАМ'ЯТКА З ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО 1964-го РОКУ — КНИЖКА

Лука Луцесав

ТАРАС ШЕВЧЕНКО — СПІВЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ СЛАВИ І ВОЛГ

Між 28 виданнями в ній світлинами є знімки з найславнішої події в житті українського українця — відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні. ЦЕ Є ДОПОВНЕНЕ КНИЖКОВЕ ВИДАННЯ ТИХ ФІЛЕТОНІВ, ЩО ДРУКУВАЛИСЯ У „СВОБОДІ“

В книжці вірно і яскраво змальовано творчість українського поета, який усе своє життя жив і працював для України. Автор переконали і численними даними спростував твердження тих советських „пешечкознавців“, які старались зробити з українського поета прихильника московського панування в Україні.

Шевченко оспівував славу і волю України — такий лейтмотив книжки Л. Луцесава.

Книжка має 194 сторінок і прикрашена гарною двоколірною обкладинкою Т. ШУМИЛОВИЧА. Ціна її \$2.50

Замовляти:
СВОБОДА — 81-83 Grand St., P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

ЛУКА ЛУЦЕСАВ

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

СПІВЕЦЬ
УКРАЇНСЬКОЇ
СЛАВИ
І ВОЛГ

КОЛИ ПОДРОЖУЄТЕ:

- АВТОМ
- АВТОБУСОМ
- ПОЇЗДОМ
- ЛІТАКОМ
- КОРАБЛЕМ

всюди і завжди хороніть Вас

анцидентова грамота УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

— Дон думас, що ви с такий задрісний, що ви пробували його бити...

Клайд розлютився. — Це є смішним! Я навіть не міг би...

Розмова припинилася, коли надійшов Рід із водою. — Що є смішне? — запитав він під зорлюво.

CLYDE TURNED IN ANGER. THAT IS RUPICULOUS! I COULDN'T POSSIBLY...

THE CONVERSATION ENDED HOWEVER, WHEN RYD RETURNED WITH THE WATER. "WHAT'S RUPICULOUS?" HE ASKED SUSPICIOUSLY.

— Дон думас, що ви с такий задрісний, що ви пробували його бити...

Клайд розлютився. — Це є смішним! Я навіть не міг би...

Розмова припинилася, коли надійшов Рід із водою. — Що є смішне? — запитав він під зорлюво.

CLYDE TURNED IN ANGER. THAT IS RUPICULOUS! I COULDN'T POSSIBLY...

THE CONVERSATION ENDED HOWEVER, WHEN RYD RETURNED WITH THE WATER. "WHAT'S RUPICULOUS?" HE ASKED SUSPICIOUSLY.

— Дон думас, що ви с такий задрісний, що ви пробували його бити...

Клайд розлютився. — Це є смішним! Я навіть не міг би...

Розмова припинилася, коли надійшов Рід із водою. — Що є смішне? — запитав він під зорлюво.

CLYDE TURNED IN ANGER. THAT IS RUPICULOUS! I COULDN'T POSSIBLY...

THE CONVERSATION ENDED HOWEVER, WHEN RYD RETURNED WITH THE WATER. "WHAT'S RUPICULOUS?" HE ASKED SUSPICIOUSLY.